

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága dr. Balogh Ákos ügyvéd által képviselt felperesnek a Egyenlő Bánásmód Hatóság alperes ellen egyenlő bánásmód tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indított perében - amelybe az alperes pernyertessége érdekében a személyesen eljár beavatkozott - a Fővárosi Bíróság 2009. október 12. napján kelt 8.K.33.870/2008/13. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 14. sorszámon benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Legfelsőbb Bíróság a Fővárosi Bíróság 8.K.33.870/2008/13. számú ítéletét és az alperes EBH/1026/2008/11. számú határozatát hatályon kívül helyezi és az alperest új eljárásra és új határozat hozatalára kötelezi.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 30.000 (azaz harmincezer) forint elsőfokú és 20.000 (azaz húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 16.500 (azaz tizenhatezer-ötszáz) forint kereseti és 36.000 (azaz harminchatezer) forint felülvizsgálati illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen további felülvizsgálatnak helye nincs.

I n d o k o l á s

A beavatkozó 1994. július 18-a óta áll a felperes, illetve annak jogelődje alkalmazásában. A beavatkozót gyermekei születését megelőzően - 2004. január 1-től - munkáltatója gazdasági igazgatóként havi 775.000 forintos jövedelemmel foglalkoztatta. A beavatkozó 2007. március 8-án arról tájékoztatta a felperest, hogy 2007. március 26-án ismét munkába szeretne állni a GYES igénybe vétele mellett.

A beavatkozó és a felperes között hosszas egyeztetésre került sor, tekintettel arra, hogy a beavatkozó által korábban betöltött gazdasági igazgatói munkakör megszűnt, a gazdasági és kontrolling igazgatói munkakört a felperes határozatlan idejű munkaszerződéssel foglalkoztatott más személlyel töltötte be. A felperes az egyeztetést azzal zárta, hogy a beavatkozónak belső ellenőri munkát ajánlott fel havi 660.000 forintos jövedelemmel, melyet a beavatkozó nem fogadott el. A beavatkozót a felperes 2007.

augusztus 28-án arról tájékoztatta, hogy átirányítja belső ellenőri munkakörre és személyi alapbérét a korábban betöltött munkakörében kapott alapbérnél alacsonyabb mértékben állapította meg.

A beavatkozó 2008. április 28-án panasszal fordult az alpereshez és állította, hogy anyasága miatt a felperes hátrányosan megkülönböztette, mert anyai mivoltára figyelemmel nem kívánja őt az eredeti, illetve annak megfelelő munkakörben foglalkoztatni, és az eredeti helyett felajánlott munkakör lényegesen alacsonyabb jövedelemmel járna.

Az alperes 2008. augusztus 7-én kelt EDH/1026/2008/11. számú határozatában megállapította, hogy a felperes a beavatkozóval szemben anyasága, valamint egyéb helyzete (vezetői besorolású munkakör) miatt megsértette az egyenlő bánásmód követelményét azzal, hogy a beavatkozót, akkor amikor GYES melletti munkába állásra jelentkezett, nem a korábbi gazdasági igazgatói vagy ahhoz hasonló munkakörben kívánta foglalkoztatni, (vezetői besorolásnak minősülő munkakör), hanem középvezetői besorolásnak minősülő munkakört ajánlott fel számára lényegesen alacsonyabb személyi alapbérrel, mint amilyenben a gyermekei megszületését megelőzően részesült, és helyére határozatlan idejű szerződéssel új munkatársat nevezett ki. Az alperes elrendelte a jogsértő állapot megszüntetését és a felperest 1.500.000 forint bírság megfizetésére kötelezte, egyidejűleg megtiltotta a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsítását.

A felperes keresetében az alperes határozatának hatályon kívül helyezését kérte állítva, hogy az alperes nem tárta fel a döntéshozatalhoz szükséges tényállást, mert lényeges bizonyítást mellőzött, ezáltal tévesen állapította meg, hogy a beavatkozót akár anyasága, akár egyéb személyes körülményei miatt hátrányosan megkülönböztette. Hiányolta annak értékelését, hogy a beavatkozó szándékosan akadályozta a munkaszerződéstől eltérő foglalkoztatását annak ellenére, hogy új munkakörbe irányította, és hasonló munkakört ajánlott fel számára.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította.

Megállapította az elsőfokú bíróság, hogy a beavatkozó jogszerűen élt azzal a lehetőséggel, hogy GYES igénybevétele mellett kívánt munkába állni; 2004. január 1-én - azaz gyermekei születését megelőzően - gazdasági igazgatóként személyi alapbére 775.000 forint volt; a felperes beavatkozót gazdasági igazgatói munkakör helyett belső ellenőri munkakörben kívánta foglalkoztatni 660.000 forint személyi alapbérért; a belső ellenőri munkakör lényegesen különbözött a gazdasági igazgatói munkakörtől; a beavatkozó korábbi munkakörét a határozatlan idejű munkaszerződéssel rendelkező P.Cs. töltötte be; a felperes nem tett eleget a közösségi szabályoknak,

amikor nem biztosította a beavatkozónak, hogy ugyanolyan vagy hasonló munkakörrel rendelkezzen, mint amilyen a szülési szabadság előtt rendelkezett. Álláspontja szerint a hatósági eljárás megindításának feltétele fennállt, mert a beavatkozó valószínűsítette, hogy az anyasága miatt érte őt hátrány foglalkoztatási jogviszonyában, azaz védett tulajdonsága, illetve a megjelölt sérelmek közötti ok-okozati összefüggés fennállt, ugyanakkor a felperes nem tudta bizonyítani, hogy a beavatkozó más munkakörben való foglalkoztatásának lényeges és okszerű indoka volt. Megállapította azt is, hogy az alperes az eljárási szabályokat betartotta, a határozathozatalhoz szükséges mértékben a tényállást tisztázta, az ügyben jogilag releváns tényeket, körülményeket feltárta, a bizonyítékokat a maguk összességében értékelte, teljes körű bizonyítást folytatott le, melyből helytálló következtetést vont le.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, melyben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a kereseti kérelmének megfelelő döntés meghozatalát, illetőleg az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Állította, hogy a jogerős ítélet sérti - annak téves alkalmazása folytán - az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebtv.) 8.§-át, 19.§ (1) bekezdés a) pontját, valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) 72.§ ea)-eb) pontjait, továbbá a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelése folytán a jogerős ítélet sérti a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 206.§ (1) bekezdését is. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem észlelte, így nem értékelte azt, hogy az anyaság tényével kapcsolatos diszkrimináció tekintetében az alperes határozati megállapítást nem tett, a beavatkozóval összehasonlítható helyzetben lévő személyt vagy csoportot nem azonosította, holott erre az Ebtv. 8.§-a alapján köteles lett volna. Hivatkozott arra, hogy a beavatkozót hátrányosan nem különböztette meg és állította, hogy annak esetleges megállapítása esetén sem igazolt az, hogy a beavatkozóval szembeni joghátrányra az anyasága miatt került sor. Megalapozatlannak tartotta azt is, hogy a szülést követően visszatért más munkavállalói képeznek olyan csoportot, amelyhez viszonyítva a beavatkozó a jogsérelmet elszenvedhette. Utalt arra is, hogy az elsőfokú bíróság azt sem észlelte, hogy a beavatkozó nem állította az eljárás során, hogy a felperes őt vezetői beosztása miatt diszkriminálta volna, és ebben a körben az alperes sem vizsgálódott, a határozat ezen megállapítása - adatok hiányában - megalapozatlan.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában tartását, annak helyes indokaira figyelemmel. Utalt arra, hogy a rendelkezésre álló iratok egyértelműen igazolták, hogy

amennyiben a beavatkozó nem megy el szülni, úgy 775.000 forintos személyi alapbére megmarad, abban bérfejlesztés következik be, ezért megállapítható az is, hogy a beavatkozót kizárólag amiatt érte hátrány, mert több évig gyermekei születése miatt nem volt jelen a munkahelyén.

Az alperesi beavatkozó a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte, annak helyes indokaira figyelemmel.

A felülvizsgálati kérelmet a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 274.§ (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos az alábbiak szerint.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275.§ (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta.

A jogerős ítélet sérti a Pp. 206.§ (1) bekezdését, mert az elsőfokú bíróság az ügy elbírálása szempontjából releváns tényeket csak részben állapította meg helyesen, és ez okból a rendelkezésre álló adatokból - az Ebtv. 8.§-ának 1) pontjának helytelen értelmezése folytán - téves és törvényt sértő következtetéseket vont le.

Nem kétséges, hogy a felperes az Ebtv. 5.§ d) pontja alapján köteles a foglalkoztatási jogviszonyban az egyenlő bánásmód követelményének betartására. Az Ebtv. 7.§ (1) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértését jelenti a törvényben meghatározott okból a közvetlen és a közvetett hátrányos megkülönböztetés is. Az Ebtv. 8.§ 1) pontja alapján közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan intézkedés, amelynek eredményeként egy személy ... valós, vagy vélt ... anyasága (stb.) miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben lévő személy, vagy csoport részesül, részesült, vagy részesülne.

Fenti rendelkezések alapján bárki akkor marasztalható el az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt, ha a kifogásolt hátrányt okozó magatartást az adott személlyel, vagy csoporttal szemben a védett tulajdonsága (pl. anyasága) miatt, arra tekintettel tanúsítja.

Az Ebtv. 19.§ (1) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt indított eljárásban a jogsérelmet szenvedett félnek kell valószínűsítienie, hogy őt hátrány érte és a jogsértéskor rendelkezett a védett tulajdonsággal. A beavatkozó a hatóság rendelkezésére bocsátott iratokkal a foglalkoztatási jogviszonnyal kapcsolatos hátrány meglétét kellően valószínűsítette, továbbá 2008. április 28-án előterjesztett

kérelmében nyilatkozott arról is, hogy álláspontja szerint az anyasága, azaz a védett körbe tartozó tulajdonsága miatt kellett a hátrányt elszenvednie. A beavatkozó a védett tulajdonság és a hátrány közötti okozati összefüggést bizonyítékokkal - így levéllel, tanúkkal (stb.) - nem erősítette meg.

Az elsőfokú bíróság tévedett, amikor nem észlelte, hogy az eljárás megindításához elégséges adatok, még nem elegendők a jogsértés megállapításához, mert az alperesnek az Ebtv. 8.§-a és a Ket. 50.§ (1) bekezdésében foglalt tényfeltárási kötelezettsége alapján eljárása során azt kellett volna vizsgálnia, hogy mi bizonyítja azt, hogy a felperes a beavatkozót anyasága miatt, azaz azért nem foglalkoztatta a korábbi, vagy ahhoz hasonló munkakörben és átlagkeresettel, mert úgy ítélte meg, hogy a beavatkozó a gyermekei ellátása mellett már nem lesz képes korábbi vagy ahhoz hasonló szintű feladatok elvégzésére. A felperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy sem az elsőfokú bíróság ítélete, sem az alperesi határozat nem tartalmazza, az okozati összefüggést alátámasztó bizonyítékokat és érvelést arra vonatkozóan, hogy mely bizonyítékot, mely tényt fogadta el az oksági kapcsolat valószínűsítésére, holott az anyaság fennállása, és a hátrány okozásának egyidejűsége még nem alapozza meg az Ebtv. 8.§-ában írt közvetlen hátrányos megkülönböztetést. A 8.§ ugyanis úgy rendelkezik, hogy a törvényben tételesen felsorolt védett tulajdonság miatt kell a hátrányos megkülönböztetést elszenvedni ahhoz, hogy a hátrányokozás az Ebtv. tárgyi hatálya alá tartozzon.

Az Európai Unió Tanácsa nemi alapon történő hátrányos megkülönböztetés esetén a bizonyítási teherről szóló 1997. december 15-i 97/80/EK irányelvének 4. cikke értelmében a tagállamoknak, nemzeti bírósági rendszerükkel összhangban, a bizonyítási teher alakulását oly módon kell szabályozniuk, hogy a munkáltató legyen köteles azt bizonyítani, hogy az egyenlő bánásmód elvét nem sértette meg, amennyiben valaki úgy ítéli meg, hogy az egyenlő bánásmód elvének alkalmazásának elmulasztása miatt sérelmet szenvedett és bíróság vagy más illetékes hatóság előtt olyan tényekre hivatkozik, amelyekből közvetlen vagy közvetett megkülönböztetésre lehet következtetni. Ezen bizonyítási teher áthárításának tehát előfeltétele, hogy az, aki a hátrányos megkülönböztetést állítja, az oksági kapcsolat meglétét legalább valószínűsítse, azaz állítson olyan tényeket, mely(ek)ből akár a közvetlen, akár a közvetett megkülönböztetésre lehet következtetni. A beavatkozó ilyen bizonyítékokra nem hivatkozott, és az alperes ilyen adatot nem tárt fel.

Az Európai Parlament és a Tanács 2006/54/EK számú irányelvének 15. cikke az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód elvének foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósítása érdekében kimondja, hogy a szülési szabadságon lévő nő jogosult

arra, hogy a szülési szabadság lejártát követően visszatérjen munkahelyére, vagy azzal azonos munkakörbe olyan feltételek mellett, ahol a munkafeltételek nem kevésbé kedvezőek, és részesüljön a munkafeltételekben bekövetkezett olyan javulásban, amelyekben a távolléte alatt bekövetkezett és távolléte hiányában abban részesült volna. A perbeli esetben a beavatkozót ért esetleges hátrány és az anyaság okozati összefüggés fennállásának hiánya csak az Ebtv. alkalmazhatóságát zárja ki, egy esetleges munkajogi sérelem jogkövetkezményei munkaügyi jogvitában rendezhető.

A felperes felülvizsgálati kérelmében megalapozottan állította, hogy az elsőfokú bíróság törvénysértő módon mellőzte annak értékelését is, hogy a beavatkozó kérelmében egyéb védendő körülmény - így vezető beosztása - miatti hátrányos megkülönböztetésére nem hivatkozott, továbbá az alperes anélkül állapította meg e körben is a jogsértést és alkalmazott erre a körülményre is tekintettel jogkövetkezményt, hogy a ténymegállapítását alátámasztó bizonyítékokra hivatkozott volna. A határozati megállapítást alátámasztó adat a per során sem merült fel, ilyen bizonyítékot a jogerős ítélet sem jelöl meg - így a hiányos bizonyítás korrekciója sem valósult meg - , mely okból az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 206.§ (1) bekezdésében foglalt bizonyítás szabályait és olyan határozati megállapítást tekintett jogszerűnek, mely megalapozatlan.

A fentiekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a jogerős ítélet jogszabálysértő a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott okokból, ezért azt a Pp. 275.§ (4) bekezdése, az alperes határozatát a Pp. 339.§ (1) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és - megváltoztatási jogkör hiányában - az alperest új eljárásra kötelezte azzal, hogy a megismételt eljárásban köteles a beavatkozó kérelmét - mint nem kellően alátámasztott kérelmet - elutasítani.

A pernyertes felperesnek az elsőfokú és a felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltségét az alperes a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni. Tekintettel arra, hogy a beavatkozó eljárásával többletköltség a perben nem merült fel, ezért az ő kötelezését mellőzte a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270.§ (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 83.§ (1) bekezdése alapján.

Az alperes személyes illetékmentessége folytán az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 43.§ (3) bekezdése szerinti kereseti és 50.§ (1) bekezdése szerinti felülvizsgálati illetéket az állam viseli a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján.

Budapest, 2010. október 6.

*Dr. Kaszainé dr. Mezey Katalin sk. a tanács elnöke,
Kincső sk. előadó bíró, Dr. Kalas Tibor sk. bíró*

Dr. Tóth